2016D18095

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Buitenlandse Zaken inzake zijn brief van 4 april 2016 (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1114) over de uitvoering van de afspraken tussen de Europese Unie en Turkije over migratiebeheer.

De voorzitter van de commissie,
Azmani

De adjunct-griffier van de commissie,
Middelkoop

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave **blz.**

Inleiding

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken aangaande de EU-Turkije deal.

De leden van de CDA fractie hebben kennis genomen van de brief van de regering aangaande de uitvoering van het migratie-akkoord tussen de EU en Turkije.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken aangaande de EU-Turkije deal.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister waarin wordt ingegaan de Turkse naleving van het migratie-akkoord met de EU.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met een aan ontsteltenis grenzende verbazing kennis genomen van de brief van de regering in antwoord op het verzoek van het lid Van Tongeren.

Berichten over mensenrechtenschendingen

De leden van de SP-fractie maken zich ernstig zorgen over de naleving van het migratie-akkoord dat bereikt werd tussen Turkije en de EU. Diverse internationale organisaties, waaronder de UNHCR, Amnesty, Human Rights Watch, Artsen Zonder Grenzen, het Rode Kruis, het Syrisch Observatorium voor de Mensenrechten, Save the Children en Kurds and Friends hebben zich kritisch uitgelaten over het akkoord, onder meer vanwege het niet-naleven van de afspraken van Turkse zijde. Ook betreuren de leden het feit dat het kabinet genoegen lijkt te nemen met de ontkenning van deze kritiek door de Turkse autoriteiten, terwijl steeds meer signalen in de richting wijzen van structurele uitzettingen en mensenrechtenschendingen door Turkije. Weliswaar is het in de eerste plaats aan de Europese Commissie om toe te zien op de naleving van het akkoord, de leden zijn evenwel van mening dat de Nederlandse regering in bilateraal verband alles op alles moet zetten om ervoor te zorgen dat Turkije te allen tijde alle onderdelen van het VN-vluchtelingenverdrag, inclusief het non-refoulementbeginsel, respecteert, en aan alle voorwaarden van het akkoord voldoet.

De leden van de SP-fractie constateren dat er grote perceptieverschillen bestaan wat betreft de naleving van het migratie-akkoord tussen enerzijds organisaties zoals Amnesty en anderzijds de Turkse weergave van de gebeurtenissen zoals opgetekend in de kabinetsreactie van 4 april jl. De leden van de SP-fractie willen graag van de regering weten op welke wijze de bewindslieden uitvoering geven aan het feit dat zij de berichten van Amnesty e.d. «uiterst serieus» nemen. In hoeverre is er bijvoorbeeld in bilateraal verband contact geweest met de Turkse autoriteiten naar

aanleiding van deze berichten? De leden benadrukken daarbij dat Nederland altijd voorop heeft gesteld dat er, met inachtneming van het akkoord, op geen enkele wijze getornd mag worden aan Europese waarden zoals mensenrechten en fundamentele vrijheden, noch wanneer het vluchtelingen, noch wanneer het Nederlandse journalisten op Turkse bodem betreft. Ook vragen de leden de regering om een reactie op het bericht van Nieuwsuur[1] waaruit blijkt dat Turkije actief en structureel Syrische vluchtelingen uitzet naar Syrië.

De leden van de CDA fractie vragen de Minister helderheid te geven over de veiligheid van vluchtelingen in Turkije. Zo heeft de Europese Commissie in haar monitoringsrapport aangegeven dat Turkije zich meer moet inzetten om de veiligheid van vluchtelingen te garanderen. Tevens hebben de leden van de CDA fractie de volgende zin in de brief van de regering gelezen en herlezen: *«Het kabinet is op de hoogte van berichten van niet-gouvernementele organisaties dat op incidentele basis personen naar Syrië zijn teruggestuurd. De Turkse autoriteiten ontkennen met klem dat dit vluchtelingen betreft.»* Begrijpen deze leden goed dat de Turkse regering wel mensen terugstuurt naar Syrië maar dat zij deze mensen niet als vluchteling beschouwt? Indien dat zo is, zouden de leden van de CDA fractie graag informatie ontvangen over het aantal mensen dat is teruggestuurd en welke mensen dat zijn en waarnaar zij zijn teruggestuurd.

De leden van de D66-fractie onderkennen dat een gezamenlijke aanpak cruciaal is in deze vluchtelingencrisis. Dit is echter alleen mogelijk indien de mensenrechten van vluchtelingen gewaarborgd worden, zowel aan Turkse als aan Griekse zijde. Wanneer de fractie alle bronnen in ogenschouw neemt lijkt hieraan niet te worden voldaan. De D66-fractie is teleurgesteld dat de Europese Commissie in haar rapport van 20 april aangaande de deal niet ingaat op de misstanden waarover NGO's rapporteren. Ondanks het feit dat het kabinet vindt dat de Europese Commissie hier de verantwoordelijkheid draagt, is de D66-fractie van mening dat de premier in het kader van zijn rol als EU-voorzitter wel degelijk een rol heeft gespeeld bij de totstandkoming van deze deal dat ook de regering dient te reageren op de berichten dat mensenrechten worden geschonden in Turkije en Griekenland. De leden van de D66 fractie vragen daarom nogmaals met klem aan de Minister van Buitenlandse Zaken de deal op te schorten totdat zeker is dat mensenrechten worden gerespecteerd, en tevens te pleiten voor onafhankelijk toezicht op de uitvoering van deze deal door UNHCR.

Met betrekking tot het verbod op refoulement merken de leden van de D66-fractie op dat Nieuwsuur stelde dat uit verschillende bronnen blijkt dat Syriërs met bussen de grens over zijn gezet, terug het oorlogsgebied in.[2] De premier stelde in het debat over de Europese Top op woensdag 13 april dat er «geen structureel terugkeerbeleid» in Turkije gehanteerd wordt. Echter zijn voornoemde leden van mening dat indien dat het geval zou zijn, ook het incidenteel uitzetten van vluchtelingen in oorlogsgebied het principe van non-refoulement en aldus het internationaal recht schendt. Graag een reactie van de Minister.

De leden van de D66-fractie menen dat hoe de deal nu uitgevoerd wordt, Europa onwaardig is. De leden verzoeken de regering de berichten over schendingen van mensenrechten zeer serieus te nemen en zelf hierin verantwoordelijkheid te nemen, te meer omdat de Europese Commissie nalaat dit te doen. De D66-fractie roept de Minister op onafhankelijk

---

[1] http://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2098741-turkije-stuurt-actief-vluchtelingen-terug-naar-syrie.html.
[2] http://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2098741-turkije-stuurt-actief-vluchtelingen-terug-naar-syrie.html.

onderzoek te laten uitvoeren naar de situatie aan de Turks-Syrische grens en in de Griekse detentiekampen. Om zorg te dragen voor de rechten van asielzoekers vraagt de D66-fractie om toezicht door UNHCR op deze deal. Totdat zeker is dat mensenrechten gerespecteerd worden, verzoeken de leden van de D66-fractie de Minister nogmaals met klem de deal op te schorten.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met grote bezorgdheid kennisgenomen van het feit dat het kabinet niet wil inzetten op een (tijdelijke) opschorting van het migratie-akkoord ondanks serieuze aanwijzingen dat Turkije de fundamentele mensenrechten van vluchtelingen met de voeten treedt. De leden van de ChristenUnie-fractie zijn er dan ook niet van overtuigd dat het kabinet dergelijke misstanden daadwerkelijk «uiterst serieus» neemt. Kan de Minister aangeven welke stappen zij hebben ondernomen naast het vragen van een reactie van de Turkse regering? Is de Minister voorts bereid om in gesprek te treden met de mensenrechtenorganisaties die de schending van de mensenrechten van vluchtelingen door Turkije hebben geconstateerd?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Minister aan te geven of de Commissie – na aandringen van Nederland – inderdaad bereid is gevonden om een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de vermeende misstanden. Het is voor de genoemde leden onverteerbaar indien de Minister en Staatssecretaris simpelweg genoegen zouden nemen met de ontkenning van de Turkse regering. De Minister geeft aan dat het primair de verantwoordelijkheid is van de Commissie om te monitoren of er inderdaad sprake is van het schenden van mensenrechten aangezien het hier gaat om niet-Nederlandse onderdanen. De leden van de ChristenUnie-fractie herinneren de Minister eraan dat het hier gaat om mogelijke schending van fundamentele mensenrechten. Met het verdedigen van deze rechten is ook primair een Nederlands belang gediend. Het kabinet dient zich in dit verband dan ook pro-actiever op te stellen. Is de Minister bereid om die verantwoordelijkheid op zich te nemen?

De leden van de GroenLinks-fractie constateren een algeheel gebrek aan urgentie bij de regering inzake het organiseren van adequate controle op de naleving van mensenrechten in het algemeen, en het VN-Vluchtelingenverdrag in het bijzonder, bij de uitvoering van de deal tussen Turkije en EU over migratiebeheersing. De leden van de GroenLinks-fractie verzoeken de regering als een van de initiatiefnemers tot de Turkijedeal de verantwoordelijkheid te nemen voor de correcte uitvoering ervan, en dienovereenkomstig te handelen.

De leden van de GroenLinks-fractie stuit het tegen de borst dat de regering serieuze signalen van o.a. Amnesty International en de NOS dat Turkije vluchtelingen naar Syrië deporteert, afdoet met een verwijzing naar het feit dat de Turkse regering dit ontkent. Deze leden vragen de regering om nader uiteen te zetten waarom zij de Turkse regering in dezen geloofwaardiger acht dan Amnesty International.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen de regering in het bijzonder in te gaan op de «vrijwillige» verklaringen die Turkije asielzoekers laat ondertekenen volgens het rapport van Amnesty. Deze leden vragen zich af of de regering het in dit licht geloofwaardig acht dat de Turkse regering stelt dat de asielzoekers die zijn gedeporteerd naar Syrië vrijwillig zijn teruggekeerd. Deze leden vragen de regering daarbij in te gaan op de bevindingen van Amnesty dat deze verklaringen zijn afgenomen onder dreiging van voortdurende detentie en dat de betreffende asielzoekers

desgevraagd aangeven de verklaring niet begrepen te hebben, aangezien zij geen vertaling konden krijgen.

De leden van de GroenLinks-fractie zijn in hoge mate bezorgd over het feit dat de regering aangeeft geen mogelijkheden te hebben om nader te onderzoek te doen naar deze signalen omdat het geen Nederlandse onderdanen betreft, en dat de regering wijst naar de Europese Commissie. Deze leden vragen de regering uiteen te zetten welke acties de Europese Commissie inmiddels heeft ondernomen naar aanleiding van de berichtgeving van Amnesty International. Deze leden verzoeken de regering bij haar antwoord voorts de uitvoering van de motie Voordewind c.s. (21 501-20, nr. 1121) over toezicht van de UNHCR op de naleving van het VN-vluchtelingenverdrag te betrekken.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen de regering voorts toe te lichten hoe zij haar verantwoordelijkheid jegens de correcte uitvoering van de Turkijedeal precies ziet. Het komt deze leden voor dat door de gekozen constructie van de deal geen van de betrokken partijen een zwaarwegende verantwoordelijkheid lijkt te dragen voor (het controleren van) het naleven van de mensenrechten, en dat het tegenhouden van migranten naar Europa bovendien een zwaardere prioriteit wordt toegekend ten gunste hiervan. Deze leden vragen de regering wat er nog zou moeten gebeuren eer de regering aanneemt dat Turkije de materiële vereisten van het VN-vluchtelingenverdrag niet respecteert, zoals op verzoek van de Tweede Kamer[3] door de regering bij de totstandkoming van de deal is geëist.

Situatie aan de Turks-Syrische grens

De leden van de SP-fractie constateren met grote zorg dat vluchtelingen-kampen in het Syrische grensgebied met Turkije regelmatig aangevallen worden door Islamitische Staat, terwijl Turkije de grens dichthoudt en Turkse grenswachten zelfs op vluchtelingen schieten die proberen de grens over te steken. Er verblijven volgens de VN momenteel zeker 250.000 vluchtelingen in kampen langs de grens. Het is noodzakelijk dat er zo snel mogelijk een oplossing voor deze situatie wordt gevonden. De leden van de SP-fractie willen van de regering horen over welke oplos-singen in internationaal verband momenteel gesproken wordt, wat daarbij de rol is van Turkije, de EU en Nederland, en op welke wijze deze vluchtelingen zo snel mogelijk in veiligheid kunnen worden gebracht.

De leden van de D66-fractie constateren dat de situatie aan de Turks-Syrische grens nijpender wordt. De berichten dat er met scherp geschoten wordt aan de grens en dat Syriërs zonder procedure worden uitgezet[4], worden door de Minister beantwoord door te stellen dat de Turkse autoriteiten dit ontkennen en het kabinet verder niet over indicaties beschikt dat er geschoten wordt op vluchtelingen. Zou de Minister uitgebreid kunnen toelichten op basis van betrouwbare en te verifiëren bronnen (en niet enkel op basis van informatie gedeeld op een besloten UNHCR bijeenkomst) wat de situatie aan de Turks-Syrische grens is? Kan de Minister een toelichting geven op het bericht van 20 april dat (wederom) Turkse grenswachten Syrische vluchtelingen hebben doodge-schoten toen zij probeerden de grens over te steken?[5] Het bericht dat de

---

[3] Motie Klaver/Roemer, stuknummer 21 501-20, nr. 1105.

[4] http://www.amnesty.nl/nieuwsportaal/nieuws/veilig-turkije-stuurt-tientallen-afghanen-terug en http://www.thetimes.co.uk/article/turks-shoot-to-kill-as-refugees-cross-border-xtv0g83zz.

[5] http://www.dailymail.co.uk/news/article-3549198/Turkish-border-guards-shoot-DEAD-eight-Syrians-including-women-children-try-flee-war-torn-homeland.html?utm_source=TWITTER&utm_medium=Social&utm_content=20160420101128&utm_campaign=Refugees_migrants.

Turkse autoriteiten dit ontkennen acht D66 niet voldoende, mede in het licht van de recente gebeurtenissen aangaande Ebru Umar.

Voornoemde leden merken op dat het al een tijd niet mogelijk voor Syriërs is om de grens over te steken en asiel aan te vragen, aangezien er door Turkije op deze grens een muur is gebouwd van 911 km lang en 3 meter hoog. Syrische asielzoekers worden bij officiële oversteekpunten consequent en op gewelddadige wijze toegang geweigerd.[6] De voornoemde leden stellen dat dit ingaat tegen het recht op asiel en tevens een schending zou betekenen van artikel 3 EVRM. Kan de Minister dit bevestigen?

De leden van D66 wijzen op berichten van verschillende hulporganisaties waaruit blijkt dat er een grote groep Syriërs (ongeveer 250.000) vastzit aan de Syrische kant van de Turks-Syrische grens in een zogenoemde «safe zone».[7] De Syriërs kunnen door de gesloten Turkse grens niet weg, terwijl enkele kampen zoals Ikdah worden overgenomen door IS en de daadwerkelijke frontlinie steeds dichterbij komt.[8] In de EU-deal met Turkije staat vermeld dat de EU en haar lidstaten zullen werken aan een verbetering van de humanitaire situatie in Syrië dichtbij de Turkse grens. Kan de Minister toelichten wat voor stappen er op dit moment genomen worden om deze schrijnende situatie te verbeteren? Neemt de Minister maatregelen om Turkije aan te sporen de grens te openen voor Syriërs die asiel willen aanvragen?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn zeer verontrust over herhaalde berichten dat het Turkse leger Syrische vluchtelingen, onder wie vrouwen en kinderen, beschiet bij hun pogingen om Turks grondgebied te bereiken.[9] Heeft de regering informatie ingewonnen over deze berichten? De leden vragen de regering of Syriërs nog de mogelijkheid hebben om het geweld te ontvluchten en hoe zich dit verhoudt tot het VN-Vluchtelingenverdrag.

Rechten van vluchtelingen in Turkije

De leden van de SP-fractie hebben van diverse kanten vernomen dat Turkije tekortschiet in het voldoen aan de voorwaarden voor de «tijdelijke bescherming» van Syrische vluchtelingen in Turkije. Kan de regering aangeven wat deze «tijdelijke bescherming» precies inhoudt en in hoeverre zij door Turkije wordt nageleefd? Hoe is het gesteld met het recht op werk, onderwijs e.d. voor de in Turkije verblijvende Syriërs die onder deze regeling vallen? De leden vinden het zorgwekkend dat de selectie van de meest kwetsbare Syrische vluchtelingen niet onder auspiciën van de UNHCR gebeurt, maar dat Turkije hier zelf de leiding in neemt. Hoe oordeelt de regering over deze situatie? Deelt de regering de mening dat deze belangrijke taak, die met uiterste zorgvuldigheid uitgevoerd moet worden, het beste ondergebracht kan worden bij de UNHCR? Zo ja, welke inspanningen verricht de regering om dit streven te realiseren?

De status van niet-Syrische vluchtelingen in Turkije is zeer onduidelijk, constateren voornoemde leden. De leden willen weten in hoeverre deze vluchtelingen de mogelijkheid hebben om asiel aan te vragen, en welke verschillen er bestaan in de behandeling van asielaanvragen op basis van

---

[6] https://www.hrw.org/news/2016/04/18/dispatches-isis-knocks-door-turkeys-safe-zone.
[7] https://www.hrw.org/news/2016/04/18/dispatches-isis-knocks-door-turkeys-safe-zone. http://www.msf.org/article/syria-more-100000-people-trapped-northern-syria-renewed-fighting.
[8] https://www.hrw.org/news/2016/04/18/dispatches-isis-knocks-door-turkeys-safe-zone.
[9] http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/turkish-border-guards-shoot-eight-syrian-refugees-dead-including-women-and-children-trying-to-reach-a6996696.html.

afkomst. Ook vindt er gedwongen terugkeer plaats, zoals recent gebeurde met een groep Afghaanse vluchtelingen. Zijn er, voor zover bekend, groepen die geen asiel kunnen aanvragen, of wiens asielaanvragen regelmatig worden geweigerd? Kan de regering bevestigen dat er sinds 4 april geen gedwongen uitzettingen hebben plaatsgevonden en dat het non-refoulementbeginsel volledig wordt gerespecteerd? Hoeveel vluchtelingen zijn er dit jaar teruggestuurd naar het land van herkomst? Welke waarborgen zijn er opgenomen in het akkoord opdat niet-Syrische vluchtelingen asiel aan kunnen vragen in Turkije en een veilig onderkomen kunnen krijgen? Wat zijn de rechten van niet-Syrische vluchtelingen wat betreft de toegang tot werk, onderwijs, etc.? Worden deze rechten in de praktijk nageleefd, en op welke wijze wordt hierop toegezien? Ook informeren de leden naar de precieze afspraken die gemaakt zijn rondom de terugkeerovereenkomst met Pakistan, en willen zij weten of en in hoeverre de UNHCR in dit proces betrokken is. Tot slot vragen de leden met welke andere landen Turkije terugkeerovereenkomsten heeft gesloten, en wat de inhoud van deze afspraken is.

De leden van de SP-fractie wijzen er op dat volgens Amnesty vluchtelingen tijdens hun asielaanvraag een half jaar kunnen worden gedetineerd. Human Rights Watch wijst erop dat vluchtelingen die in het kader van het akkoord vanuit Griekenland zijn teruggestuurd naar Turkije geen contact mochten hebben met familie en vrienden in Griekenland, en dat bezoeken van mensenrechtenorganisaties aan deze vluchtelingen niet werden toegestaan[10]. De leden van de SP-fractie vragen de regering om in te gaan op deze feiten, met verwijzing naar het VN Vluchtelingenverdrag. Daarnaast wijzen de leden erop dat de Turkse autoriteiten geen inzicht willen geven in de aantallen asielaanvragen. Dit belemmert de controle op de naleving van het akkoord. Hoe oordeelt de regering hierover, en is zij bereid om druk uit te oefenen op de Turkse autoriteiten om inzicht te geven in deze aantallen?

Op basis van de vele berichten van NGO's over de situatie aan de Turks-Syrische grens twijfelen de leden van de D66-fractie ten zeerste of Turkije daadwerkelijk aangemerkt kan worden als veilig derde land in de zin van artikel 38 Procedurerichtlijn (PRi). Ten eerste zijn er grote vraagtekens bij het respecteren van het verbod op refoulement (voorwaarde in artikel 38 lid 1 sub c), zoals hierboven uiteengezet. De regering lijkt niet daadwerkelijk op deze belangrijke voorwaarde in te gaan. Ten tweede kan men zich afvragen of een asielzoeker de mogelijkheid heeft om de vluchtelingenstatus in Turkije te verzoeken en tevens bescherming te ontvangen overeenkomstig het Vluchtelingenverdrag (voorwaarde in artikel 38 lid 1 sub e Procedurerichtlijn). Syriërs krijgen sinds enige tijd niet meer de mogelijkheid de grens over te steken en aldus asiel aan te vragen. Tevens speelt de vraag of Turkije de bescherming biedt aan vluchtelingen zoals bepaald in het Vluchtelingenverdrag, mede gezien het feit dat Turkije een geografische beperking met betrekking tot het verdrag hanteert. Artikel 22 van dat verdrag stipuleert bijvoorbeeld dat vluchtelingen wat betreft lager onderwijs, hetzelfde behandeld moeten worden als de onderdanen van de verdragsluitende partij. De Syrische vluchtelingkinderen in Turkse opvangkampen kunnen slechts in zeer beperkte mate onderwijs ontvangen.[11] Daarnaast stelt artikel 17 van het Vluchtelingenverdrag dat in bepaalde gevallen een vluchteling een werkvergunning moet krijgen. Begin april heeft slechts 0,074% van de 2,7 miljoen Syriërs

[10] https://www.hrw.org/news/2016/04/19/eu/greece-first-turkey-deportations-riddled-abuse.
[11] https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/refugee-children-not-getting-education-they-need.

in Turkije een werkvergunning ontvangen.[12] Kan de Minister op basis van deze zorgen inzake Turkije als veilig derde land puntsgewijs toelichten waarom hij van mening is dat artikel 38 PRi van toepassing is op Turkije?

Tevens vraagt de D66-fractie of de Minister een toelichting zou kunnen geven op het feit dat Turkse universiteiten sinds de oprichting van EU-Turkey refugee facility in plaats van 100 euro nu 1.000 euro collegegeld vragen aan studerende vluchtelingen? Deelt u de mening van de leden van de D66-fractie dat het onwenselijk is dat er uiteindelijk toch geld uit dit fonds bij de Turkse regering belandt door het opdrijven van prijzen van onderwijs en hulpgoederen?

Situatie in Griekenland

Naast de situatie in Turkije baren de berichten over de detentiecentra op Lesbos en Chios de D66-fractie ernstige zorgen. Al in 2011 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) uitgesproken dat de opvangfaciliteiten in Griekenland inhumaan zijn.[13] Dit is door het Hof van Justitie van de EU herhaald:[14] onder de Dublin-verordening mochten geen asielzoekers meer naar Griekenland worden teruggestuurd. Kan de Minister toezeggen dat de situatie in de Griekse opvangkampen nu beduidend beter is? Kan de Minister reageren op de verontrustende berichten over een tekort aan voedsel, dekens, privacy en adequate toegang tot gezondheidszorg?[15]

Tevens spreken de leden van de D66-fractie zich uit tegen de massale willekeurige detentie van duizenden asielzoekers op de Griekse eilanden. Dit gebeurt zonder individueel rechterlijk bevel, zonder dat asielzoeker informatie over hun situatie hebben en zonder een daadwerkelijk rechtsmiddel om zich tegen het beroven van hun vrijheid te verzetten. Dit is naar mening van de leden van de D66-fractie een schending van artikel 5 lid 1 en 13 EVRM. Kan de Minister dit beamen? De voornoemde leden zijn van mening dat detentie van asielzoekers enkel kan op bevel van de rechter en als laatste redmiddel. Het feit dat de Europese Commissie in haar rapport van 20 april spreekt over «increasing detention capacity» verontrust de D66-fractie: het detineren van asielzoekers is blijkbaar een permanente oplossing. Is de Minister bereid er bij de Europese Commissie en Griekse autoriteiten op aan te dringen niet langer asielzoekers onrechtmatig en op volledig arbitraire wijze te detineren? Daarnaast spreken de leden van de D66-fractie specifiek hun zorgen uit over de gedetineerde kinderen en baby's op de Griekse eilanden. Kinderen die al oorlogsslachtoffer zijn horen niet opgesloten te zitten. De voornoemde leden vragen met klem de Minister zijn Griekse collega op te roepen niet langer kinderen te detineren.

De voornoemde leden vinden het van groot belang dat de Griekse autoriteiten conform het Europees asielrecht de EU-Turkije deal uitvoeren. Dit lijkt tot op heden niet het geval: de leden van de D66-fractie vernemen uit het rapport van de Europese Commissie van 20 april dat de capaciteit op de Griekse eilanden nog steeds ondermaats is. Verschillende NGO's berichten over de schamele procedurele waarborgen. Worden asielzoekers binnen drie dagen geregistreerd, wanneer zij een verzoek tot internationale bescherming indienen (Artikel 6 lid 1 PRi)? Worden ze

---

[12] http://www.theguardian.com/world/2016/apr/11/fewer-than-01-of-syrians-in-turkey-in-line-for-work-permits.
[13] EHRM, M.S.S. t. België en Griekenland, appl. No. 30696/09.
[14] HvJEU, C-411/10 N.S. e.a.
[15] https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/04/greece-refugees-detained-in-dire-conditions-amid-rush-to-implement-eu-turkey-deal/.

geïnformeerd over de procedure in een taal die zij begrijpen (artikel 12 lid 1 sub a PRi)? Hebben zij de mogelijkheid een beroep in te stellen tegen de niet-ontvankelijkheidsverklaring (artikel 46 lid 1 sub a onder ii)? Naar verluidt werken er op dit moment twee asieladvocaten in het kamp op Lesbos.[16] Kan de Minister een toelichting geven op de huidige stand van zaken met betrekking tot naleving van de Procedurerichtlijn?
Daarnaast vraagt de D66 fractie hoeveel experts er door Nederland zijn toegezegd aan Griekenland, en of deze inmiddels naar de Griekse eilanden zijn afgereisd? Kan de Minister toelichten hoe de bestaande personele tekorten (van de 1500 door Frontex gevraagde escort officers zijn er nu bijvoorbeeld 318) in korte tijd zullen worden weggewerkt?

Ook maakt de D66-fractie zich zorgen over de wijze waarop asielzoekers worden uitgezet naar Turkije. Volgens internationale media waren enkele van hen niet op de hoogte dat ze uitgezet zouden worden, wat in gaat tegen de procedurele waarborgen zoals vastgelegd in artikel 38 lid 3 sub a van de Procedurerichtlijn. Ook zouden enkele personen zijn uitgezet zonder dat zij asiel konden aanvragen, terwijl zij wel de wens hebben geuit dit te willen.[17] Na de uitzettingen op 4 en 8 april is het proces stil gelegd, om «het proces te verbeteren». Kan de Minister uiteenzetten wat er op dit moment gedaan wordt om het proces te verbeteren, en garanderen dat de procedurele waarborgen zoals vastgelegd in EU regelgeving in de toekomst wel gerespecteerd worden?

Daarnaast vraagt de D66-fractie aandacht voor de 46.000 vluchtelingen die vastzitten op het vasteland in Griekenland, sinds de sluiting van de Macedonische grens op 7 maart. Deze mensen leven in angst en onzekerheid over hun situatie. De D66-fractie vraagt de Minister zich in te zetten om deze groep vluchtelingen zo snel mogelijk te hervestigen.

De leden van de CDA fractie willen specifiek ingaan op de situatie in Griekenland. Elke migrant die aankomt in Griekenland heeft het recht om asiel aan te vragen, schrijft de regering. Rapporten van de migranten die zijn teruggestuurd, geven aan dat zij niet wisten dat zij teruggestuurd zouden worden en geen gelegenheid gehad hebben om een asielaanvraag in te dienen in Griekenland. Hebben de EU en de Nederlandse regering deze berichten geverifieerd. Ofwel: kan de Minister duidelijkheid verschaffen of alle migranten die zijn teruggestuurd de gelegenheid hebben gehad asiel aan te vragen in Griekenland?

De leden van de GroenLinks-fractie verzoeken de regering nader in te gaan op de juridische basis waarop «irreguliere migranten» vanuit Griekenland kunnen worden teruggezonden naar Turkije. Volgens de regering zou dit kunnen op basis van een bilaterale readmissieovereenkomst tussen Griekenland en Turkije. Het komt deze leden voor dat ondanks deze bilaterale readmissieovereenkomst het VN-vluchtelingenverdrag, het EVRM en de Procedurerichtlijn van toepassing zijn op Griekenland, en dat op basis hiervan geen sprake kan zijn van het terugzenden van migranten naar gevaarlijk gebied (non-refoulement). De leden van de GroenLinks-fractie vragen de regering zo specifiek mogelijk uiteen te zetten hoe in de Griekse asielprocedure wordt getoetst op de waarborgen uit hoofde van het VN-vluchtelingenverdrag, het EVRM en de Procedurerichtlijn.

---

[16] http://www.volkskrant.nl/opinie/de-prijs-van-duivelspact-met-turkije-is-hoog~a4279465/?hash=de44d4be4c0e6ded2a461a8905f7424a149724b1).

[17] http://www.theguardian.com/world/2016/apr/07/refugees-in-greece-warn-of-suicides-over-eu-turkey-deal.

De leden van de GroenLinks-fractie verzoeken de regering voorts de stelling dat de reeds door Griekenland geëffectueerde deportaties hebben plaatsgevonden «met respect voor de Europese en internationale afspraken» nader te onderbouwen. Deze leden verzoeken de regering met de Kamer te delen welk onderzoek hier blijkbaar door de regering naar is verricht. Ook verzoeken deze leden hierbij in te gaan op de bevindingen van Human Rights Watch over deze uitzettingen.[18]

De leden van de GroenLinks-fractie zijn verbaasd over het feit dat de regering meldt dat de Europese Commissie samen met Turkije en Griekenland zich inzet om de asielprocedure zo spoedig mogelijk volledig operationeel te hebben. Deze leden vragen de regering toe te lichten waarom reeds is aangevangen met het deporteren van migranten van Griekenland naar Turkije terwijl de asielprocedure in Griekenland nog niet volledig operationeel is. Deze leden vragen zich af of de regering dit handelen proportioneel, zorgvuldig en internationaalrechtelijk houdbaar acht.

Relatie tussen de EU en Turkije

De leden van het CDA merken op dat de verhouding tussen de EU en Turkije op een veelheid van vraagstukken gespannen is. Het valt deze leden op dat de EU, Turkije op een totaal andere wijze tegemoet treedt dan dat andere landen dat doen. De duidelijkste illustratie hiervan is wellicht de zin die de heer Tusk uitsprak tijdens zijn bezoek aan Turkije afgelopen weekend: *«Turkey is the best example for the whole world how we should treat refugees. No one has the right to lecture Turkey what you should do»*. Het tweede deel van deze zin verdween in de officiële communicatie van de Europese Commissie. Dit geeft de essentie van de relatie aan, daarom vragen de leden van de CDA fractie aan de Minister of het is toegestaan om kritiek op Turkije te hebben en op welke momenten de Nederlandse regering kritiek op Turkije heeft gehad de afgelopen weken? En hoe beoordeelt de Nederlandse regering dat de geschreven tekst en de gesproken tekst van de voorzitter van de Europese Raad op zo'n belangrijk punt niet overeen komen?

Visumliberalisatie

De leden van de D66-fractie merken op dat Premier Davutoglu op 19 april stelde dat indien het visum-vrij reizen niet door gaat, de vluchtelingendeal ook geen doorgang meer zal vinden.[19] In de vereisten voor visumliberalisatie staat o.a. dat Turkije met betrekking tot vluchtelingen moet handelen conform het EU acquis en het EVRM.
Is de Minister het met de voornoemde leden eens dat het visumvrij reizen enkel van start kan gaan indien Turkije aan alle voorwaarden, gesteld in de Roadmap, voldoet? Kan de Minister dan tevens beamen dat indien de Turks-Syrische grens hermetisch afgesloten blijft, Turkije niet aan deze voorwaarden voldoet?[20]

---

[18] http://nos.nl/artikel/2100120-mensenrechten-geschonden-bij-uitzettingen-naar-turkije.html.
[19] http://www.politico.eu/article/ahmet-davutoglu-eu-must-offer-turks-visa-free-travel-or-risk-migrant-deal/.
[20] Onderdeel van de Roadmap is:
Adopt and effectively implement legislation and implementing provisions, in compliance with the EU acquis and with the standards set by the Geneva Convention of 1951 on refugees and its 1967 Protocol, thus excluding any geographical limitation, so as to ensuring the respect of the principle of non-refoulement, taking into account also the European Convention on Human Rights, the possibility to lodge an asylum request and to obtain the refugee status protection or a subsidiary form of protection for any person in need of international protection, and allowing the UNHCR to effectively fulfil its mandate on the Turkish territory without restrictions;

Hoe kijkt de Minister in deze context aan tegen het bericht van de EU Observer van 23 maart dat Turkije geen intentie heeft haar nationale wetten aan te passen aan Europese asielwetgeving?[21]

De leden van de CDA fractie vragen de Minister om de UNHCR op een prominentere manier te betrekken in de monitoring van de Turkse naleving van het migratie-akkoord. De reden waarom de leden van de CDA fractie dit van belang vinden is vanwege de keuze van de regering om bij dit migratie-akkoord ook visumliberalisatie en toetredingsgesprekken te betrekken. Door het betrekken van deze beide zaken in deze migratie-deal lopen afspreken en belangen door elkaar. De leden van de CDA fractie zijn tegen deze koppeling en willen door een actievere betrokkenheid van de UNHCR bij de monitoring van het deel van het akkoord over de vluchtelingen zodat hoofd van bijzaken gescheiden kunnen worden. De leden van de CDA fractie vragen de Minister of hij eveneens belangenverstrengeling signaleert tussen de aanpak van vluchtelingen, toetredingsgesprekken en visumliberalisatie? De Turkse premier heeft immers een dreigement geuit dat de deal niet doorgaat wanneer visumliberalisatie niet doorgaat. De leden van de CDA fractie vragen specifiek een reactie van de Minister op deze uiting van de premier van Turkije.

Hoewel de leden van het CDA tegen de koppeling zijn van visaliberalisatie en de vluchtelingecrisis heeft de regering er voor gekozen dat toch te doen. De leden van de CDA fractie willen dan ook van de Minister weten hoe het gesteld is met de voortgang van de voorwaarden waaraan Turkije moet voldoen voor de visumliberalisatie. Tevens vragen de leden van de CDA fractie de Minister nogmaals de toezegging doet dat er niet gemarchandeerd wordt met de voorwaarden voor visumliberalisatie.

De visumliberalisatie is onderdeel van een separate vraag van de Tweede Kamer aan de regering. Daarin vraagt de Tweede Kamer expliciet op elk van de 72 punten aan te geven hoe de voortgang in Turkije is. Op precies een punt willen de leden van de CDA fractie in dit overleg ingaan, namelijk de voorwaarde: *«Turkey should fulfill the following requirements: § Ensure that freedom of movement of citizens of Turkey is not subject to unjustified restrictions, including measures of a discriminatory nature, based on any ground such as sex, race, colour, ethnic or social origin, genetic features, language, religion or belief, political or any other opinion, membership of a national minority, property, birth, disability, age or sexual orientation. Carry out related full investigations when needed.»* De leden van de CDA fractie verzoeken de regering aan te geven welke tekortkomingen Turkije precies op dit punt heeft en daarbij heel specifiek in te gaan op de situatie van Turkse burgers in steden in Zuid Oost Turkije. Hoe beoordeelt de Minister hun mensenrechten op dit moment?

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van het voornemen van de Europese Commissie, bekendgemaakt op een persconferentie op 20 april j.l., dat de visumliberalisatie voor Turkije uiterlijk eind juni 2016 een feit zou moeten zijn. Zij begrijpen niet dat de Commissie deze belofte kan afgeven, aangezien in de tweede voortgangsrapportage over het visumliberalisatietraject van Turkije (4 maart j.l.) slechts aan 19 van de 72 benchmarks werd voldaan. Zij vinden het zeer onverstandig en procedureel onjuist dat de Europese Commissie een voorstel wil indienen om Turkije op de lijst met visumvrije landen te plaatsen, voordat Turkije daadwerkelijk aan álle benchmarks heeft voldaan. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Minister en de Staatssecretaris of zij dit standpunt delen. Zij vragen de Minister en de

---

[21] https://euobserver.com/migration/132779.

Staatssecretaris om aan te geven aan hoeveel benchmarks Turkije momenteel voldoet. Verwachten de Minister en de Staatssecretaris dat uit de voortgangsrapportage die op 4 mei zal verschijnen, zal blijken dat Turkije veel voortgang zal hebben geboekt ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage? De leden van de ChristenUnie-fractie maken zich in het bijzonder zorgen over de mensenrechtensituatie in Turkije, bijvoorbeeld de behandeling van journalisten. Volgens genoemde leden kan er absoluut geen sprake zijn van visumliberalisatie, als Turkije elementaire en fundamentele vrijheden en mensenrechten blijft schenden. Zij vragen de Minister en de Staatssecretaris om hierin duidelijk stelling te nemen en in geen geval te marchanderen met de criteria. Zijn de Minister en de Staatssecretaris het met genoemde leden eens dat Turkije niet alleen procedureel moet voldoen aan de benchmarks, maar ook in de praktijk moet laten zien dat het de benchmarks naleeft, voordat überhaupt een voorstel tot visumliberalisatie in behandeling kan worden genomen door de Raad?

Toetredingsonderhandelingen

De leden van de CDA-fractie merken op dat in het monitoringsrapport wordt gesteld dat opening van enkele hoofdstukken in toetredingsproces mogelijk moet zijn. Hieronder valt ook het hoofdstuk over «recht, vrijheden en veiligheid». De leden vragen de Minister hoe dit mogelijk is gezien de geluiden uit Turkije over sluiten van kranten en opsluiten van journalisten.

Europese Steun aan Griekenland en Turkije

De leden van de D66-fractie merken op dat volgens de EU-Turkije deal zo snel mogelijk de eerder toegewezen 3 miljard euro en de daaraan toegevoegde 3 miljard uitbetaald zal worden aan Turkije. In het rapport van de Commissie over de implementatie van de deal op 20 april wordt beschreven dat 16 lidstaten inmiddels aan dit bedrag hebben bijgedragen. Kan de Minister verduidelijken waarom nog niet alle lidstaten hebben bijgedragen aan de refugee facility? De leden van de D66 fractie vragen de Minister inzichtelijk te maken waaraan dit geld wordt uitgegeven en toe te lichten of hier toezicht op bestaat. Zou de Minister daarnaast kunnen duiden welk tijdspad er ligt voor het uitgeven van de middelen uit het EU-Turkey refugee facility?

De leden van de CDA fractie willen aandacht van de Minister vragen over de naleving van Europese zijde van het akkoord. Het niet nakomen van afspraken geeft Turkije een motief om Europa uit elkaar te spelen, bovendien moet er gezamenlijk verantwoordelijkheid genomen worden voor gemaakte afspraken. De deal met tussen EU en Turkije is niets waard wanneer van beide kanten afspraken niet worden nagekomen. Deze week presenteerde de Europese Commissie een rapport waaruit blijkt dat 12 landen, ondanks de afspraken, nog geen financiële bijdragen geleverd hebben aan het fonds van 3 miljard euro dat bedoeld is om de omstandigheden in de opvangkampen in Turkije te verbeteren. De leden van de CDA fractie vragen de Minister een overzicht te geven van de stand van zaken aangaande de bijdrage van deze 12 lidstaten aan het fonds en welke maatregelen tegen deze landen zal worden genomen. De Europese Commissie gaf eveneens aan dat van de 1550 gevraagde extra grenswachten nog maar de helft daadwerkelijk is toegezegd. Ook heeft Griekenland specifiek gevraagd extra technische assistentie om de registratie goed te kunnen laten verlopen. De leden van de CDA fractie willen van de Minister weten welke landen in gebreken blijven en hoe het is gesteld met de bijdrage van Nederland. Het wordt tijd dat alle landen in de Europese Unie hun verantwoordelijkheid gaan nemen, de problemen

zullen niet minder worden door niets te doen. De leden van de CDA fractie vragen de Minister welke acties hij zal ondernemen als voorzitter van de Europese Unie om lidstaten aan hun afspraken te houden. De premier was begin dit jaar zeer gretig om deadlines te stellen aan de migratiecrisis, daarom vragen de leden van de CDA fractie nu een deadline aan de Minister voor het nakomen van lidstaten van gemaakte afspraken rondom.

Overige onderwerpen

Juridische status en beoordeling akkoorden

Gegeven het feit dat diverse internationale organisaties hun ernstige twijfels hebben geuit bij de rechtmatigheid van het migratie-akkoord, vragen de leden van de SP-fractie de regering om haar oordeel over het akkoord in het licht van het VN Vluchtelingenverdrag en het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. Is de regering er voorstander van om het Europees Hof van Justitie om een appreciatie van het akkoord te vragen?

De leden van de CDA fractie vragen de Minister duidelijkheid te verschaffen over de juridische status van het verdrag. De EU Turkije-deal wordt als verdrag aangeduid. De leden van de CDA fractie vragen de Minister of hij de mening deelt dat wanneer het een verdrag is de leden van de Kamer instemmingsrecht hebben.

Migratieroutes en mensensmokkel

De Europese Commissie stelt dat het business model van mensensmokkelaars wordt gebroken, het aantal vluchtelingen loopt immers terug. De leden van de CDA fractie willen van de Minister weten om hoeveel smokkelaars het gaat welke door Turkije zijn opgepakt en wat er met hen gebeurt. De Europese Commissie geeft bovendien in haar monitoringrapport aan dat alternatieve migratie routes in de gaten worden gehouden en de Europese Commissie snel kan optreden mochten deze alternatieve routes werkelijkheid worden. De leden van de CDA fractie vragen de Minister om welke routes dat dan gaat en welke mandaat de Europese Commissie heeft om snel te reageren? Valt er dan te denken aan nieuwe routes via bijvoorbeeld Georgië, over de zwarte zee of Libië?

Hervestigingsprogramma

In paragraaf 4 van het EU Turkije deal wordt gesteld dat: *«Once irregular crossings between Turkey and the EU are ending, or at least have been substantially and sustainably reduced, the Voluntary Humanitarian Admission Scheme will be activated. EU Member States will contribute on a voluntary basis to this scheme»*. Er wordt dus gesproken over een nieuw programma voor hervestigingen. Dergelijk programma zal dan plaatsvinden naast de afgesproken maatregelen omtrent het 1-1 programma. De leden van de CDA fractie vragen de Minister om de details van een dergelijk nieuw hervestigingsprogramma toe te lichten en kan de Minister aangeven of Turkije aan de voorwaarden voor dergelijk hervestigingsprogramma voldoet. De leden van de CDA fractie hebben bovendien enkele vragen over de clausule bij paragraaf 4: wanneer verwacht de Nederlandse regering dat dit onderdeel in werking zal treden? welke landen hebben tot nu toegezegd dat zij zullen meedoen? Hoeveel vluchtelingen zal Nederland maximaal opnemen onder dit onderdeel van het programma? Welke landen nemen op dit moment deel aan het her-locatiemechanisme en welke landen daarin niet participeren?

Statistieken

De leden van de CDA-fractie ontvangen graag een aantal statistieken over migranten die in Turkije zijn aangekomen sinds 20 maart: Hoeveel migranten zijn aangekomen in Griekenland vanuit Turkije? Hoeveel migranten hebben de gelegenheid gehad met asiel aan te vragen, hoeveel migranten hebben dat gedaan en hoeveel migranten zijn afgewezen? Hoeveel migranten zijn teruggestuurd naar Turkije en welke nationaliteit hadden zijn? Hoeveel Syrische vluchtelingen uit Turkije zijn onder deze deal naar EU-landen overgebracht. Kunt u hierbij precies aangeven hoeveel vluchtelingen naar welk land zijn overgebracht?

Verslag reis van Europese leiders naar Turkije

Ten slotte willen de leden van de CDA fractie een verslag van de reis van Tusk, Merkel en Timmermans naar Turkije. Heeft de Nederlandse regering een verslag ontvangen van de reis die EU-leiders aan Turkije gebracht hebben het afgelopen weekend? Zo ja, kan de Nederlandse regering die delen met het Nederlandse parlement en de Nederlandse bevolking?

Uitvoering motie-Voordewind

De leden van de ChristenUnie-fractie wachten nog altijd op een schriftelijke reactie van het kabinet over hoe zij uitvoering zal geven aan de motie-Voordewind over toezicht van de UNHCR op de naleving van het Vluchtelingenverdrag.[22] Kan de Minister aangeven hoe er uitvoering is gegeven aan deze motie en of er hierover in Europees verband overeenstemming is bereikt? Kan de Minister aangeven of zij inmiddels in gesprek is getreden met het UNHCR over de vraag op welke wijze zij de naleving van het VN-Vluchtelingenverdrag in Turkije zullen monitoren? Kan de Minister voorts aangeven welke consequenties er zullen volgen voor het migratie-akkoord indien de motie niet uitgevoerd kan worden?

[22] Kamerstuk 21 501-20, nr. 1121.